

Manidweepa Varnana - 2 (Devi Bhagavatham)

(śrīdēvībhāgavatam, dvādaśa skandham, ēkādaśō'dhyāyaḥ, maṇidvīpa varṇana - 2)

vyāsa uvācha □

puṣparāgamayādagrē kuṅkumāruṇavigrahaḥ □

padmarāgamayaḥ sālō madhyē bhūśchaivatāḍṛśī □ 1 □

daśayōjanavāndairghyē gōpuradvārasaṃyutaḥ □

tanmaṇīstambhasaṃyuktā maṇḍapāḥ śataśō nṛpa □ 2 □

madhyē bhuvīsamāsīnāśchatuḥṣaṣṭimitāḥ kalāḥ □

nānāyudhadharāvīrā ratnabhūṣaṇabhūṣitāḥ □ 3 □

pratyēkalōkastāsāṃ tu tattallōkasyanāyakāḥ □

samantātpadmarāgasya parivāryasthitāḥ sadā □ 4 □

svasvalōkajanairjuṣṭāḥ svasvavāhanahētibhiḥ □

tāsāṃ nāmāni vakṣyāmi śṛṇu tvaṃ janamējaya □ 5 □

piṅgaḷākṣī viśālākṣī samṛddhi vṛddhirēva cha □

śraddhā svāhā svadhābhikhyā māyā sañjñā vasundharā □ 6 □

trilōkadhātṛī sāvitṛī gāyatrī tridaśēśvarī □

surūpā bahurūpā cha skandamātā'chyutapriyā □ 7 □

vimalā chāmalā tadvadaruṇī punarāruṇī □

prakṛtirvikṛtiḥ sṛṣṭiḥ sthitiḥ saṃhṛtirēva cha □ 8 □

sandhyāmātā satī haṃsī mardikā vajrikā parā □

dēvamātā bhagavatī dēvakī kamalāsanā □ 9 □

trimukhī saptamukhyanyā surāsuravimardinī □

lambōṣṭī chōrdhvakēśī cha bahuśīrṣā vṛkōdarī □ 10 □

ratharēkhāhvayā paśchāchChaśirēkhā tathā parā □

gaganavēgā pavanavēgā chaiva tataḥ param □ 11 □

agrē bhuvanapālā syāttatpaśchānmadanāturā □

anaṅgānaṅgamathanā tathavānaṅgamēkhalā □ 12 □

anaṅgakusumā paśchādviśvarūpā surādikā □
kṣayaṅkarī bhavēchChakti rakṣōbhyā cha tataḥ param □ 13 □

satyavādinyatha prōktā bahurūpā śuchivratā □
udārākhyā cha vāgīśī chatuṣṣaṣṭimitāḥ smṛtāḥ □ 14 □

jvalajjihvānanāḥ sarvāvamantyō vahnimulbaṇam □
jalaṃ pibāmaḥ sakalaṃ saṃharāmōvibhāvasum □ 15 □

pavanaṃ stambhayāmōdya bhakṣayāmō'khilaṃ jagat □
iti vāchaṃ saṅgiratē krōdha saṃraktalōchanāḥ □ 16 □

chāpabāṇadharāḥ sarvāyuddhāyaivōtsukāḥ sadā □
daṃṣṭrā kaṭakaṭārāvairbadhirīkṛta diṅmukhāḥ □ 17 □

piṅgōrdhvakēśyaḥ samprōktāśchāpabāṇakarāḥ sadā □
śatākṣauhiṇikā sēnāpyēkaikasyāḥ prakīrtitā □ 18 □

ēkaika śaktēḥ sāmarchyaṃ lakṣabrahmāṇḍanāśanē □
śatākṣauhiṇikāsēnā tādrīśī nṛpa sattama □ 19 □

kiṃ na kuryāj jagatyasminnaśakyaṃ vaktumēva tat □
sarvāpi yuddhasāmagrī tasminsālē sthitā munē □ 20 □

rathānāṃ gaṇanā nāsti hayānāṃ kariṇāṃ tathā □
śastrāṇāṃ gaṇanā tadvadgaṇānāṃ gaṇanā tathā □ 21 □

padmarāgamayādagrē gōmēdamaṇinirmitaḥ □
daśayōjanadairghyēṇa prākārō vartatē mahān □ 22 □

bhāsvajjapāprasūnābhō madhyabhūstasya tādrīśī □
gōmēdakalpitānyēva tadvāsi sadanāni cha □ 23 □

pakṣiṇaḥ stambhavaryāścha vṛkṣāvāpyaḥ sarāṃsi cha □
gōmēdakalpitā ēva kuṅkumāruṇavigrahāḥ □ 24 □

tanmadhyasthā mahādēvyō dvātriṃśachChaktayaḥ smṛtāḥ □
nānā śastrapraharaṇā gōmēdamaṇibhūṣitāḥ □ 25 □

pratyēka lōka vāsinyaḥ parivārya samantataḥ □
gōmēdasālē sannaddhā piśāchavadanā nṛpa □ 26 □

svarlōkavāsibhirnityaṃ pūjitāśchakrabāhavaḥ □
krōdharaktēkṣaṇā bhindhi pacha chChindhi dahēti cha □ 27 □

vadanti satataṃ vāchaṃ yuddhōtsukahṛdantarāḥ □
ēkaikasyā mahāśaktērdaśākṣauhiṇikā matā □ 28 □

sēnā tatrāpyēkaśaktirlakṣabrahmāṇḍanāśinī □
tādṛśīnāṃ mahāsēnā varṇanīyā kathāṃ nṛpa □ 29 □

rathānāṃ naiva gaṇānā vāhanānāṃ tathaiva cha □
sarvayuddhasamārambhastatra dēvyā virājatē □ 30 □

tāsāṃ nāmāni vakṣyāmi pāpanāśakarāṇi cha □
vidyā hrī puṣṭa yaḥ prajñā sinīvālī kuhūstathā □ 31 □

rudrāvīryā prabhānandā pōṣiṇī ṛddhidā śubhā □
kālarātrirmahārātrirbhadrakālī kapardinī □ 32 □

vikṛtirdaṇḍimuṇḍinyau sēndukhaṇḍā śikhaṇḍinī □
niśumbhaśumbhamathinī mahiṣāsramardinī □ 33 □

indrāṇi chaiva rudrāṇi śaṅkarārdhaśarīriṇi □
nārī nārāyaṇī chaiva trīśūlinyapi pālinī □ 34 □

ambikāhlādinī paśchādityēvaṃ śaktayaḥ smṛtāḥ □
yadyētāḥ kupitā dēvyastadā brahmāṇḍanāśanam □ 35 □

parājayō na chaitāsāṃ kadāchitkvachidasti hi □
gōmēdakamayādagrē sadvajramaṇinirmitaḥ □ 36 □

daśayōjana tuṅgō'sau gōpuradvārasaṃyutaḥ □
kapāṭaśṛṅkhalābaddhō navavṛkṣa samujjvalaḥ □ 37 □

sālastanmadhyabhūmyādi sarvaṃ hīramayaṃ smṛtam □
gṛhāṇivīthayō rathyā mahāmārgāṃ gaṇāni cha □ 38 □

vṛkṣālavāla taravaḥ sāraṅgā api tādṛśāḥ □
dīrghikāśrēṇayōvāpyastadāgāḥ kūpa saṃyutāḥ □ 39 □

tatra śrībhuvanēśvaryā vasanti parichārikāḥ □
ēkaikā lakṣadāsībhiḥ sēvitā madagarvitāḥ □ 40 □

tālavṛntadharāḥ kāśchichchaṣakāḍhya karāmbujāḥ □
kāśchittāmbūlapātrāṇi dhārayantyō'tigarvitāḥ □ 41 □

kāśchittachChatradhāriṇyaśchāmarāṇāṃ vidhārikāḥ □
nānā vastradharāḥ kāśchitkāśchitpuṣpa karāmbujāḥ □ 42 □

nānādarśakarāḥ kāśchitkāśchitkuṅkumalēpanam □
dhārayantyaḥ kajjalaṃ cha sindūra chaṣakaṃ parāḥ □ 43 □

kāśchichchitraka nirmātryaḥ pāda saṃvāhanē ratāḥ □
kāśchittu bhūṣākāriṇyō nānā bhūṣādharāḥ parāḥ □ 44 □

puṣpabhūṣaṇa nirmātryaḥ puṣpaśṛṅgārakārikāḥ □
nānā vilāsachaturā bahvya ēvaṃ vidhāḥ parāḥ □ 45 □

nibaddha paridhānīyā yuvatyaḥ sakalā api □
dēvī kṛpā lēśavaśāttuchChīkṛta jagattrayāḥ □ 46 □

ētā dūtyaḥ smṛtā dēvyāḥ śṛṅgāramadagarvitāḥ □
tāsāṃ nāmāni vakṣyāmi śṛṇu mē nṛpasattama □ 47 □

anaṅgarūpā prathamāpyanaṅgamadanā parā □
tṛtīyātu tataḥ prōktā sundarī madanāturā □ 48 □

tatō bhuvanavēgāsyāttathā bhuvanapālikā □
syātsarvaśīśirānaṅgavēdanānaṅgamēkhalā □ 49 □

vidyuddāmasamānāṅgyaḥ kvaṇatkāñchīguṇānvitāḥ □
raṇanmañjīracharaṇā bahirantaritastataḥ □ 50 □

dhāvamānāstu śōbhantē sarvā vidyullatōpamāḥ □
kuśalāḥ sarvakāryēṣu vētrahastāḥ samantataḥ □ 51 □

aṣṭadikṣutathaitāsāṃ prākārādbahirēva cha □
sadanāni virājantē nānā vāhanahētibhiḥ □ 52 □

vajrasālādagrabhāgē sālō vaidūryanirmitaḥ □
daśayōjanatuṅgō'sau gōpuradvārabhūṣitaḥ □ 53 □

vaidūryabhūmiḥ sarvāpigṛhāṇi vividhāni cha □
vīthyō rathyā mahāmārgāḥ sarvē vēdūryanirmitāḥ □ 54 □

vāpī kūpa taḍāgāścha sravantīnāṃ taṭāni cha □
vālukā chaiva sarvā'pi vaidūryamaṇinirmitā □ 55 □

tatrāṣṭadikṣuparītō brāhmyādīnāṃ cha maṇḍalam □
nijairgaṇaiḥ parivṛtaṃ bhrājatē nṛpasattama □ 56 □

pratibrahmāṇḍamātrṇāṃ tāḥ samaṣṭaya īritāḥ □
brāhmī mähēśvarī chaiva kaumārī vaiṣṇavī tathā □ 57 □

vārāhī cha tathēndrāṇī chāmuṇḍāḥ saptamātarah ̣
aṣṭamī tu mahālakṣmīrnāmā prōktāstu mātarah ̣ 58 ̣

brahmarudrādīdēvānāṃ samākārā stutāḥ smṛtāḥ ̣
jagatkalyāṇakāriṇyaḥ svasvasēnāsamāvṛtāḥ ̣ 59 ̣

tatsālasya chaturdvārṣu vāhanāni mahēśituḥ ̣
sajjāni nṛpatē santi sālaṅkārāṇi nityaśaḥ ̣ 60 ̣

dantinaḥ kōṭīśō vāhāḥ kōṭīśaḥ śibikāstathā ̣
haṃsāḥ siṃhāścha garuḍā mayūrā vṛṣabhāstathā ̣ 61 ̣

tairyuktāḥ syandanāstadvatkōṭīśō nṛpanandana ̣
pārṣṇigrāhasamāyuktā dhvajairākāśachumbinaḥ ̣ 62 ̣

kōṭīśastu vimānāni nānā chihnānvitāni cha ̣
nānā vāditrayuktāni mahādhvajayutāni cha ̣ 63 ̣

vaidūryamaṇi sālasyāpyagrē sālaḥ paraḥ smṛtaḥ ̣
daśayōjana tuṅgō'sāvindranīlāśmanirmitaḥ ̣ 64 ̣

tanmadhya bhūstathā vīthyō mahāmārgā gṛhāṇi cha ̣
vāpī kūpa taḍāgāścha sarvē tanmaṇinirmitāḥ ̣ 65 ̣

tatra padma tu samprōktaṃ bahuyōjana vistṛtam ̣
ṣōḍaśāraṃ dīpyamānaṃ sudarśanamivāparam ̣ 66 ̣

tatra ṣōḍaśaśaktīnāṃ sthānāni vividhāni cha ̣
sarvōpaskarayuktāni samṛddhāni vasanti hi ̣ 67 ̣

tāsāṃ nāmāni vakṣyāmi śṛṇu mē nṛpasattama ̣
karālī vikarālī cha tathōmā cha sarasvatī ̣ 68 ̣

śrī durgōṣā tathā lakṣmīḥ śrutīśchaiva smṛtirdhṛtiḥ ̣
śraddhā mēdhā matiḥ kāntirāryā ṣōḍaśaśaktayaḥ ̣ 69 ̣

nīlajīmūtasāṅkāśāḥ karavāla karāmbujāḥ ̣
samāḥ khēṭakadhāriṇyō yuddhōpakrānta mānasāḥ ̣ 70 ̣

sēnānyaḥ sakalā ētāḥ śrīdēvyā jagadīśituḥ ̣
pratibrahmāṇḍasamsthānāṃ śaktīnāṃ nāyikāḥ smṛtāḥ ̣ 71 ̣

brahmāṇḍakṣōbhakāriṇyō dēvī śaktyupabṛṃhitāḥ ̣
nānā rathasamārūḍhā nānā śaktibhiranvitāḥ ̣ 72 ̣

ētatparākramaṃ vaktuṃ sahasrāsyō'pi na kṣamaḥ □
indranīlamahāsālādagrē tu bahuvistṛtaḥ □ 73 □

muktāprākāra uditō daśayōjana dairghyavān □
madhyabhūḥ pūrvavatprōktā tanmadhyē'ṣṭadalāmbujam □ 74 □

muktāmaṇigaṇākīrṇaṃ vistṛtaṃ tu sakēsaram □
tatra dēvīsamākārā dēvyāyudhadharāḥ sadā □ 75 □

samprōktā aṣṭamantriṇyō jagadvārtāprabōdhikāḥ □
dēvīsamānabhōgāstā iṅgitajñāstupaṇḍitāḥ □ 76 □

kuśalāḥ sarvakāryēṣu svāmikāryaparāyaṇāḥ □
dēvyabhiprāya bōdhyastāśchaturā atisundarāḥ □ 77 □

nānā śaktisamāyuktāḥ pratibrahmāṇḍavartinām □
prāṇinām tāḥ samāchāraṃ jñānaśaktyāvidanti cha □ 78 □

tāsāṃ nāmāni vakṣyāmi mattaḥ śṛṇu nṛpōttama □
anaṅgakusumā prōktāpyanaṅgakusumāturā □ 79 □

anaṅgamadanā tadvadanaṅgamadanāturā □
bhuvanapālā gaganavēgā chaiva tataḥ param □ 80 □

śaśirēkhā cha gaganarēkhā chaiva tataḥ param □
pāśāṅkuśavarābhītīdharā aruṇavigrahāḥ □ 81 □

viśvasambandhinīṃ vārtāṃ bōdhayanti pratikṣaṇam □
muktāsālādagrabhāgē mahāmāraḥ parāḥ □ 82 □

sālōttamaḥ samuddiṣṭō daśayōjana dairghyavān □
nānā saubhāgyasaṃyuktō nānā bhōgasamanvitaḥ □ 83 □

madhyabhūstādṛśī prōktā sadanāni tathaiva cha □
ṣaṭkōṇamatravistīrṇaṃ kōṇasthā dēvatāḥ śṛṇuḥ □ 84 □

pūrvakōṇē chaturvaktrō gāyatrī sahitō vidhiḥ □
kuṇḍikākṣagaṇābhīti daṇḍāyudhadharaḥ parāḥ □ 85 □

tadāyudhadharā dēvī gāyatrī paradēvatā □
vēdāḥ sarvē mūrtimantaḥ śāstrāṇi vividhāni cha □ 86 □

smṛtayaścha purāṇāni mūrtimanti vasanti hi □
yē brahmavigrahāḥ santi gāyatrīvigrahāścha yē □ 87 □

vyāhṛtīnām vigrahāścha tē nityam tatra santi hi □
rakṣaḥ kōṇē śāṅkhachakraḡadāmbuja karāmbujā □ 88 □

sāvitṛī vartatē tatra mahāviṣṇuścha tādrśaḥ □
yē viṣṇuvigrahāḥ santi matsyakūrmādayōkhillāḥ □ 89 □

sāvitṛī vigrahā yē cha tē sarvē tatra santi hi □
vāyukōṇē paraśvaksamālābhayavarānvitāḥ □ 90 □

mahārudrō vartatē'tra sarasvatyapi tādrśī □
yē yē tu rudrabhēdāḥ syurdakṣiṇāsyādayō nṛpa □ 91 □

gaurī bhēdāścha yē sarvē tē tatra nivasanti hi □
chatuḥṣaṣṭyāgamā yē cha yē chānyēpyāgamāḥ smṛtāḥ □ 92 □

tē sarvē mūrtimantaścha tatra vai nivasanti hi □
agnikōṇē ratnakumbhaḡ tathā maṅikaraṇḡakam □ 93 □

dadhānō nijahastābhyām kubērō dhanadāyakaḥ □
nānā vīthī samāyuktō mahālakṣmīsamanvitāḥ □ 94 □

dēvyā nidhipatistvāstē svaguṇaiḥ parivēṣṭitāḥ □
vāruṇē tu mahākōṇē madanō ratisaḡyutaḥ □ 95 □

pāśāṅkuśadhanurbāṇadharō nityam virājatē □
śṛṅgāramūrtimantastu tatra sannihitāḥ sadā □ 96 □

īśānakōṇē vighnēsō nityam puṣṭisamanvitāḥ □
pāśāṅkuśadharō vīrō vighnahartā virājatē □ 97 □

vibhūtayō gaṇēsasya yāyāḥ santi nṛpōttama □
tāḥ sarvā nivasantyatra mahaiśvaryasamanvitāḥ □ 98 □

pratibrahmāṇḡasamsthānām brahmādīnām samaṣṭayaḥ □
ētē brahmādayaḥ prōktāḥ sēvantē jagadīśvarīm □ 99 □

mahāmārakatasyāgrē śatayōjana dairghyavān □
pravāśālōstyaparaḥ kuṅkumāruṇavigrahaḥ □ 100 □

madhyabhūstādrśī prōktā sadanāni cha pūrvavat □
tanmadhyē pañchabhūtānām svāmīnyaḥ pañcha santi cha □ 101 □

hṛllēkhā gaganā raktā chaturthī tu karālikā □
mahōchChuṣmā pañchamī cha pañchabhūtasamaprabhāḥ □ 102 □

pāśāṅkuśavarābhītidhāriṇyōmitabhūṣaṇāḥ □
dēvī samānavēṣāḍhyā navayauvanagarvitāḥ □ 103 □

pravālaśālādagrē tu navaratna vinirmitaḥ □
bahuyōjanavistīrṇō mahāśālō'sti bhūmipa □ 104 □

tatra chāmnāyadēvīnāṃ sadanāni bahūnyapi □
navaratnamayānyēva taḍāgāścha sarāṃsi cha □ 105 □

śrīdēvyā yē'vatārāḥ syustē tatra nivasanti hi □
mahāvidyā mahābhēdāḥ santi tatraiva bhūmipa □ 106 □

nijāvaraṇadēvībhīrnijabhūṣaṇavāhanaiḥ □
sarvadēvyō virājantē kōṭisūryasamaprabhāḥ □ 107 □

saptakōṭi mahāmantradēvatāḥ santi tatra hi □
navaratnamayādagrē chintāmaṇigṛhaṃ mahat □ 108 □

tatra tyam vastu mātram tu chintāmaṇi vinirmitam □
sūryōdgārōpalaistadvachchandrōdgārōpalaistathā □ 109 □

vidyutprabhōpalaiḥ stambhāḥ kalpitāstu sahasraśaḥ □
yēṣāṃ prabhābhirantasthaṃ vastu kiñchinna dṛśyatē □ 110 □

iti śrīdēvībhāgavatē mahāpurāṇē dvādaśaskandhē ēkādaśō'dhyāyaḥ □